

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ. (PÜSPÖKI HIVATAL)

A TISZÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZ-
KERÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE

MEGJELENIK — EGYELŐRE — HAVONKÉNT
ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 12— PENGŐ

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: D. DR. RÉVÉSZ IMRE

Részlet az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztendő püspöki jelentésből

(A közgyűlés színén nem fog felolvastatni)

A dec. 5-én kiadott 4300—1944. sz. körlevelemben kért részletes jelentésekből — amelyekre vonatkozó kérésemet azóta többször megismételtem — 1945 augusztus 8-ig 234 egyházközség jutott kezemhez. Ez a szám az egyházközségek összes számának (543) a fele sincsen, de még az 1938—40 előtti egyházkerületi egyházközségei számának is (338) mélyen alatta marad. Nem tudom pedig elképzelni, hogy legalább is a trianoni vonalon belüli levő lelkipásztorokra nézve leküzdhetetlen akadályai lettek volna a jelentés elkészítésének és beküldésének. A beküldött jelentések sem mind egyértelműek részletesség és pontosság tekintetében, noha a kérdésfelvetés gondolatom szerint elég világos és részletező volt.

A jelentések zöme az alsószabolcs-hajdúvidéki (24-ből 17), a békésbányai (32-ből 22), a debreceni (27-ből 21), a felsőszabolcsi (46-ből 40), a középszabolcsi (47-ből 39) és a szatmári (64-ből 36) egyházmegyékből futott be.

Nem ugyan jelentésekből, de hiteles értesülésekből vannak meg adataim további 59 egyházközségből, főként a lelkesek helyállítására, illetőleg elmenekülésére nézve.

234 + 59 = 293 egyházközségből elmenekült 204 lelkipásztor vagy más lelkész, helyállót 265. A tömeges elmenekülést, amint már korábban is rámutattam, főként az elvakított rádiópropaganda és a visszavonuló német tisztek erőszakos sürgetése idézte elő. Fajdalmos, hogy ezekkel szemben már augusztus 27-én kiadott, szeptember 24-én megismételt figyelmeztetésemnek nem volt több hatása. Egyenesen tragikus, hogy a harmadik ilyen irányú figyelmeztetésem, a közben Debrecen területén is bekövetkezett hadiselekmények miatt, a nyomda csak kiszédhetette, de kinyomni már nem tudta. Pedig ebben voltak benne a következők, azóta többszörösen is beigazolódott sorok: „Mélylyes aggodalommal gondolok arra, hogy éppen a nagyon megpróbált Tiszántúlon az egyház megbecsülésére és egész földi sorsára milyen, talán döntő, de legalább is emberöltőkre kiható hatása lesz a pásztorok mostani magatartásának — különösen oly gyülekezetekben, ahol pásztor és nyáj között a viszony, bárkinék a hibájából is, eddig sem volt megnyugtató.”

Sem az elmenekültek, sem a helyállottak közé nincsenek odaszámítva azok a legnagyobbbrest fiatal lelkészek, akik a vörös hadsereg bevonulása idején egyházközségük től távol katonai lelkései szolgálatot teljesítettek.

A lelkészek elmenekülése következtében hetekre vagy hónapokra helyi lelkései szolgálatok nélkül maradt a 293-ból 112 egyházközség. De az ilyenekben is a legelső lehetőség felhasználásával gondoskodás történt az istentisztelet s általában az egyházi munka folytonosságának biztosításáról. E tekintetben — a szomszédos lelkészek önfeláldozó kisértő munkáján kívül — az igen tekintélyes számban helybenmaradt férfi és női tanítóknak van legnagyobb érdemük, akiknek magatartása és munkálkodása, sokszor valódi hősiessége, egyébként is minden elismerésre rászolgál. A helybenmaradt lelkészek viszont sokszor maguk vitték hetekig vagy hónapokig az iskolai tanítás terhét is.

HALOTTAINK

Dr. Soós Béla, az egyháztörténet professzora, volt debreceni lelkipásztor, egyházkerületi levéltáros. Benne kiváló pedagógust és nagy tudóst vesztett nemcsak Tiszántúl, de az egész magyar reformátusság. — **Kovács Lajos** tiszsaeszlári lelkipásztor, egyházmegyei gyámpénztárnok és tanácsbíró. — **G. Szabó Mihály** csaholci lelkipásztor, a szatmári egyházmegye volt esperese. — **Nagy Imre** hajdúánási lelkipásztor. — **Párosi Magdolna** diakonisszatestvér. Emlékeztük áldott!

HÍREK

Nádasdy Lajos István Pápan 1937, illetőleg 1939-ben kelt I. és II. eltűnt lelkései oklevelét az Egyetemes Konvent elnöksége érvénytelennek nyilvánította. **Az egyházközségek ingatlanainak megváltása** tekintetében az Országos Földbirtok-

Eddigi adataink szerint a bujdosásban meghalt négy lelkipásztor, a helybenmaradtak közül a hadiselemlények áldozata lett öt lelkipásztor, egy vallásoktató-lelkész, egy tanító, egy tanítónő.

104 egyházközség jelenti összesen 934 tagjának — helyben lakott polgári személyeinek — az azon helyt lefolyt hadiselemlények áldozatát. Ezek közé azonban természetesen beleszámítva a debreceni és szatmárnémeti légitámadásoknak eddig pontosan meg nem állapítható, de mindenesetre az ezer főt túlhaladó református áldozata.

13 egyházközségről tudjuk, hogy heteken át ki volt irtva.

Az egyházi és iskolai épületekről a jelentésteve egyházközségek közül 175 semmi, vagy csekély kár jelent. A többinek súlyos kárai közül felemlítjük a németek által felrobbantott balsai, gávai, szabolcsi, tiszaberceni, tiszadadai, tiszsaeszlári templomokat, a leégett hajdúhadházi, szeghalmi, bihari, borsói, bárándi, hajdúbagosi, tiszainokai, mezőtúri, kisári, a teljesen rombadőlt vagy legalább is hosszú ideig használhatatlanná vált reformátuskövácsházi, debreceni (2), szatmárnémeti (1), nagyváradi (1), Kismarjai, tódi, bihari, nagybajomi, kabai, kisújszállási templomokat. — Németek gyújtották fel a máramaroszi liceumot.

Templomi, iskolai, hivatali bútorzat és egyéb berendezés, klenódiák és egyéb felszerelés tekintetében 141 egyházközség semmi, vagy csekély kárt jelent. A többiben a károk igen súlyosak és vagy örökre, vagy legalább is hosszú ideig pótolhatatlanok: ősi klenódiák, orgonák, iskolai felszerelések, gyűjtemények stb.

Az egyházi, iskolai irattár, levéltár, könyvtárak, anyakönyvek semmi, vagy csak csekély kárt szenvedtek 106 jelentésteve egyházközségben. A többiben a károk súlyosak s részben pótolhatatlanok. Az anyakönyvek teljesen, vagy kevés kivétellel megsemmisültek, illetőleg eltűntek Balmazújváros (német), Földes, Körösladány, Köröstarcsa, Csongrád-Szegvár-Mindszenti, Földvár-Kisbonyor-Püspöktele, Baránd, Hajdúbagos, Poecaj, Sárretudvari Dombóvár, Ramocsaháza, Kunmadaras, Tiszaderzs, Kállosemjen, Szakoly, Misztótfalu, Mezőgyán egyházközségekben. Az irat- és levéltár, illetőleg könyvtár egészen vagy legnagyobb részben elpusztult vagy használhatatlanná vált Körösladányban, Köröstarcsán, Szeghalmon, Szentesen, Vésztőn, Újlétán, Nyirgyulajon, Gebén, Kocsordon. — A máramaroszi liceum nagyrészt könyvtára a pusztulás útján van.

A jelentésekből megállapítható, hogy a lelkészek távolléte — a lelkésként eltekintve — elsősorban az anyakönyvek és egyéb hivatalos irattárak biztonságára szempontjából volt végzetes hatással, bár voltak esetek, amikor a helybenmaradtaknak sem volt lehetőségük a mentésre.

A károk értékét 1944 október—decemberi értékvizsgálatok szerint kimutatta 25 egyházközség összesen 3 millió 267,116 pengőben; 1945 május—júliusi értékeléssel 12 egyházközség összesen 4 millió 664,880 pengőben.

Az istentiszteletek és az iskolák dolgairól, valamint a vörös hadsereg nemeslelkű magatartásáról csak ismételhetem a már június hónap előadottakat.

rendező Tanács olyértelmű elvi határozatot hozott, hogy a megváltás szempontjából az egyes javadalmak ingatlanait össze kell számítani és a 600/1945. M. E. számú rendelet 12. §-a alapján összesen 100 kat. holdat kell mentesíteni a megváltás alól.

A temető céljára szolgáló terület, valamint a beépített házhely és templonhely, iskolahely az O. T. elvi határozata értelmében nem számítható be a megváltás alól mentes 100 kat. holdba.

A megváltás alól mentesített földet nem lehet az egyház birtokának legsilányabb részéből kijelölni. Az érdekelt egyházak konkrét panaszukkal forduljanak az illetékes Megyei Tanácsokhoz, a Megyei Tanácsok sérelmes határozatait ellen pedig az Országos Földbirtokrendező Tanácshoz.

Nincs szükség külön rendelkezésre arra nézve sem, hogy az egyház saját birtokából jelöltesse ki a mentesített rész, mert a 600/1945. M. E. számú rendelet 12. §-ának (3.) bekezdése az egyházakkal, mint jogi személyekkel szemben nem alkalmazható.

A szegény egyházak földjuttatási ügyében az Országos Tanács elvi határozatot hozott, amely szerint a lelkész javadalmazására legfeljebb 15 kat. hold, a kantor javadalmazására legfeljebb 10 kat. hold, a harangozó javadalmazására legfeljebb 5 kat. hold föld juttatható, illetőleg, ha az egyháznak 30 kat. holdnál kevesebb földje van, az legfeljebb 30 kat. holdra kiegészíthető. (Országos Földbirtokrendező Tanács 2101/1945. III. sz. intézkvénye.)

Őrsi János volt püspöki hivatali irodatisztnek az újonnan alakult nyírábrányi egyházközség lelkipásztori állásába beiktatása július 29-én történt. Isten áldása legyen az új gyülekezeten és lelkipásztorán.

A Debreceni Protestáns Lap előfizetése a folyó évre 60 pengő. A befizetés történhet postautalványon, vagy „43.916. sz. Debreceni Protestáns Lap, Debrecen” csekk számmal. — A Lap további megjelenése attól függ, hogy az előfizetési díjak befolyának-e.

EGYHÁZKERÜLETÜNK KÖZGYŰLÉSÉT A MŰT SZÁMUNKBAN JELZETT IDŐBEN ÉS MÓDON (AUGUSZTUS 28—29), HA CSAK ELŐRE NEM LÁTOTT ÉS ELHÁRHATHATLAN AKADÁLYOK FÖL NEM MERÜLNEK, DEO VOLENTE, MINDENESETRE MEG SZÁNDÉKOZUNK TARTANI. ELŐRE ELKÉPZELT AKADÁLYOK EGYDÍJ A NEMZETGYŰLÉS EGYEDJŰ ÖSSZEHÍVÁSA MERÜLHET FÖL; EZ AZONBAN REMÉLHETŐLEG IDEJÉN KÖZHÍRRÉ LESZ TŰVE S EHÉZT KEPEST A KÖZGYŰLÉS ELHÁRSZTÁSÁRÓL IS INTÉZKEDNI FOGUNK.

A nagytemplomi munkásokat, ahogy előző számunkban jelentettük, pénzhány miatt be kellett szüntetni. A lényeg a tető befedése lenne s ez a gyűjtés lassúsága miatt nem tud haladni. Pedig már sikerült a szükséges fedőanyag felkutatni (ami igen nagy dolog), ha elegendő összeg állna rendelkezésre, megvehetnők. Egyébként minden munkát, amit egyelőre önkéntes munkások is elvégezhetnének, befejeztünk. Felhúzták a leestet toronygombot, eltakarították a törmeléseket, téglát termeltek ki a romokból a boltozat kijavítására. Sok ezer debreceni dolgozott már önkéntesen a Nagytemplomnál egy-egy napi munkával. A lelkészek, elikön püspökökkel, jartak elő jó példával. A templom bel-éjében hatalmas alványozás épült a boltozat kijavítására, közművesek azonban nem dolgoznak rajta — pénzhány miatt. Megvásárolva együtt áll a fedőanyag egyharmad része az eddigi gyűjtésből. A többi várat magára — pénzhány miatt. Közben a tető omladozik. — **Erzed-e a szégyenpírt az arcodon...?**

Állásceper. Postával, vasúttal bíró 800 lekes gyűllekezet lelkipásztor cserélni óhajt. Javadalom: 1. Kézpénz: 9000 pengő. 2. Alkalmeség: (1944 szeptemberében egy családi pótlékkal és három korpotlékkal 208 P volt). 3. Földjavadalom: 28 kat. hold föld. 4. Terményjárndóság: 80 kőből. 5. Fa: 4 öl tűzifa beszállítva és felvágva. 6. Temetési stóla. Ajánlatokat „Bihari” jellegre, a szerkesztőség felbélyegzettten továbbít.

Debrecenből 30 km-re fekvő, vasúti állomással bíró községből, hasonló faluba, állomás mellé cserélne, családi okok miatt, református tanítónő, tanítónővel. Cím: Esperesi Hivatal, Saránd.

Református vallású iparos (fényező és mázoló) házaspár, saját ház és 1 1/2 hold gyümölcsös tulajdonosa, magához venne és kölcsönös beváltás esetén háború után örökre fogadna egy 3—5 éves, jó családból való ref. vallású, szőke fű-vagy leánygyermeket. Egyetlen gyermekük volt, aki azonban szemtanú bizonyossága szerint a dunántúli harcokban hősi halált halt. Megkeresések a hajdúdorogi ref. lelkései hivatal címére küldendők.

HIVATALOS KOZLEMENYEK

1772—1945. sz. TÁRGY: Fasisztaszellemlű sajtótermékek eltávolítása az iskolai, intézeti, hivatali stb. könyvtárakból.

KÖRLEVÉL

a közép-, középfokú, szak- és népkölközlet igazgatóságaihoz, az esperes és iskolaszéki elnökök urakhoz.

A magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 22.062—1945. III. sz. a. közölte velem, hogy az ideiglenes nemzeti kormány

530—1945. M. E. sz. rendeletének (megjelent a Magyar Közlöny 1945. évi március hó 17-i számában) végrehajtása tárgyában az alábbiakban intézkedett:

Valamennyi nép-, közép-, középfokú és szakiskola tanítói, tanári, ifjúsági, egyesületi stb. könyvtáraiból el kell távolítani minden fasisztaszellemlű, szovjetellenes és antidemokratikus sajtóterméket: könyvet, folyóiratot, napilapot, hirdetményt, röplapot, képes ábrázolatot, a nemzeti szocialista politikusok életrajzait, beszédeit, a fasiszta állampolitikát méltató tudományos színű műveket, a német hadviselési feldicsérő sajtótermékeket, a fasiszta pártoknak és kiadóvállalatoknak összes politikai jellegű kiadványait vagy ilyen vonatkozású szépirodalmi termékeit.

A jelzett sajtótermékeket el kell távolítani a vallás- és közoktatásügyi miniszter hatósága alá tartozó egyéb (hivatali, intézeti, egyesületi stb.) könyvtárakból és népkönyvtárakból is.

A tudományos célokat szolgáló könyvtárakban, tehát az egyetemek és főiskolák központi, kari, intézeti és szeminaryumi könyvtáraiban, a Magyar Nemzeti Múzeum kötelekebe tartozó intézmények könyvtáraiban, valamint a Magyar Biológiai Kutatóintézet, a gróf Teleki Pál Tudományos Intézet, a Műemlékek Országos Bizottsága, az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács s az Országos Köznevelési Tanács könyvtárában található fasisztaszellemlű, szovjetellenes és antidemokratikus sajtótermékekre vonatkozólag további intézkedésig akként rendelkezett, hogy azokat a szóbanforgó könyvtárakban a többi műtől gondosan elkülönítve kell őrizni és kezelni s a könyvtárak helyiségeiben kizárólag tudományos célra, megbízható személyek továbbra is használhatják. A könyvtár helyiségeiből azonban ilyen célból sem szabad ezeket a sajtótermékeket kiadni.

A jelen intézkedés második és harmadik bekezdésében érintett könyvtárakból eltávolítandó könyvek jegyzékét a magyar miniszterelnökség teszi közzé „Hirdetmény” alakjában folytatódólagosan a Magyar Közlöny című hivatalos lapban. Eddig két ilyen jegyzék jelent meg az említett hivatalos lap folyó évi június hó 17-i (54), illetőleg június hó 23-i (59) számában.

Az iskolák, intézetek, egyesületek, illetőleg könyvtárak vezetői tartoznak a könyvtárakból eltávolítandó műveket a szerző nevét, a könyv címét és a kötetek számát feltüntetendő jegyzék kíséretében a rendelet hatálybalépésének, illetőleg esetről-esetre a jelzett jegyzékek kihirdetésének időpontjától számított 15 nap alatt a törvényhatóság első tisztviselője által megjelölt gyűjtőhelyre beszoállításra.

A fenti módon a könyvtárakból eltávolított sajtótermékekre vonatkozólag a leltár, illetőleg könyvtárjegyzék „Megjegyzés” rovatába a következőket kell beírni: „530/1945. M. E. számú rendelet alapján a könyvtárból eltávolított.”

A könyvtárakból eltávolított sajtótermékek jegyzékének egy-egy példányát azonnal fel kell terjeszteni az iskolák (intézetek stb.) illetékes hatóságaihoz és egyidejűleg közvetlenül a vallás- és közoktatásügyi minisztérium X. ügyosztályához.

A magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 30.365/1945—III. ü. o. szám alatt a fasisztaszellemlű sajtótermékeknek az iskolai, intézeti, hivatali stb. könyvtárakból való eltávolítása tárgyában újabb rendelkezést is adott ki, mely szerint rendeletét a legnagyobb erővel és felelősi felelősség terhe alatt haladéktalanul kell végrehajtani, illetőleg végrehajtani. A Magyar Közlöny 54., 59. és 81. számában „Hirdetmény” cím alatt már közzétett és a jövőben közzéteendő jegyzékben szereplő könyveket és tankönyveket a kitűzött idő alatt okvetlenül el kell távolítani a könyvtárakból (kölcson-, segítő-könyvtárakból), s az előírt jegyzéket ezekről az eltávolított könyvekről és tankönyvekről azonnal fel kell terjeszteni az iskola közvetlen hatóságához, illetőleg a V. K. minisztériumba.

Az iskolák igazgatói, tanárai és tanítói kötelesek gondoskodni arról is, hogy a tanulók a náluk levő és megsemmisítendőnek minősített mindennemű sajtóterméket, tehát a jövőben használatba nem kerülő tankönyveket is szolgáltatassák be. Ezeket az iskolák igazgatói gyűjtésük össze, foglalják külön jegyzékbe és haladéktalanul juttassák el a kijelölt gyűjtőhelyre.

Megjegyzem még, hogy mind a könyvtárakból, mind a tanulók kezéből eltávolított könyvekről kétféle jegyzéket kell készíteni. Az egyik jegyzék a tankönyveket, a másik az egyéb sajtótermékeket foglalja magában.

Református iskoláink, intézeteink és hivatalaink részére gyűjtőhelyül a debreceni református kollégium nagykönyvtárát jelölöm ki.
Debrecen, 1945 augusztus 3.

D. Dr. Révész Imre
püspök.

1786—1945. sz. TÁRGY: Képességmegállapító vizsgálatok bevezetése.

KÖRLEVÉL
középsiskolák és polgári iskolák igazgatóságaihoz.

A magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 23.639—1945. III. sz. alatt a képességmegállapító vizsgálatok bevezetése tárgyában kibocsátott rendeletét, kivonatosan, tudomásulvétel és tájékoztatás céljából az alábbiakban közlöm:

„Az egyéni képességek szabad kibontakozásának érdeke és a társadalmi igazságosság egyaránt azt követeli, hogy a szülők társadalmi és anyagi helyzetétől függetlenül minden gyermeknek tehetségéhez mérten megadassék a tanulás lehetősége. Ennek biztosítására egyfelől az eddig csupán a falusi tehetségeket mentő ösztöndíjalap feladatának kiterjesztésével és a helyi közintézetek részvételével anyagi lehetőséget kívánok teremteni, másfelől a jövőben a gimnázium és a polgári iskola I. osztályába, továbbá az életpályákra való ráteremtés fokozottabb érvényesülése érdekében a szakiskolák és szakközépiskolák I. osztályába való felvételt képességmegállapító vizsgálatokkal kívánom összekapcsolni.

1. A Budapest területén, valamint a főváros környékén az alábbi felsorolt községekben és városokban lakó a népiskola IV. osztályát végző tanulók a folyó iskolai év végén képességmegállapító vizsgán vesznek részt.

2. A budapesti, valamint a 11. és 12. pontban felsorolt fővároskörnyéki valamennyi gimnázium és polgári iskola I. osztályába nyilvános tanulóként csak az vehető fel, aki népiskolai értesítő könyvébe történt bejegyzés szerint a vizsgálaton elért ezen iskolákban megkívánt eredménynek megfelelő értékszámmal. A féréhelyeket az eredményrend szerinti kell betölteni.

3. A képességmegállapító vizsgálat egyidőben és azonos módon történik a kijelölt helyeken és bizottságok előtt. A vizsga célja a gyermek szellemi képességeinek ismeretektől független megállapítása. A vizsgán köteles résztvenni valamennyi budapesti tanuló, aki a folyó iskolai évben végzi a népiskola IV. osztályát, a budapestkörnyékiek közül pedig a 11., 12. pontban megjelölt tanulók. Ebben az évben a népiskola V. osztályának azok a tanulói is részt vehetnek a képességmegállapító vizsgán, akikől osztálytanfőjük megítélése szerint várható, hogy a gimnáziumban vagy polgári iskolában az átlagosnál jobb eredményt érnek el.

4. A 13. pontban felsorolt szakiskolák és szakközépiskolák első évfolyamára való felvételt is hasonló módon versenyvizsgával kell összekötni, hogy a rendelkezésre álló férőhelyek a jelentkező nyolc népiskolai, vagy négy gimnáziumi, vagy polgári iskolai osztályt végzett tanulók várható nagyobb létszámából a legmegfelelőbbekkel legyenek betölthetők. Ezt a versenyvizsgát közvetlenül az új iskolai év megnyitása előtt kell megtartani. A felsorolt intézetekben a versenyvizsgálaton elért eredményrend szerinti kell a tanulókat felvenni.

5. A vizsgálatok lebonyolításával a budapesti és a budapestvidéki tankerületi főigazgatókat bízom meg. Munkájukban a Székesfővárosi Képességvizsgáló és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet közreműködését is vegyék igénybe.

6. A főigazgatóknak gondoskodniuk kell a vizsgálatok megfelelő előkészítéséről és arról, hogy lebonyolításuk szakszerűen és a tökéletes tárgyalósság legbiztosabb biztosításával történjen.

7. A tanulmányok folytatására való alkalmasságnak ily megállapítása a szülők szabad iskolaválasztási jogát nem érinti. A szülő maga jelöli ki azt az iskolát, amelybe gyermekét — természetesen az alkalmasság megállapítása esetén — beírtni kívánja.

8. A képességmegállapító vizsgán való részvétel és ennek eredményét a tanuló értesítő könyvébe be kell jegyezni. A bejegyzés szövege: „X. Y. tanuló az 1945. évi hó napján tartott képességmegállapító vizsgálaton részt vett és ott értékszámmal érte el. Az eredmény alapján őt a bizottság tanulmányok folytatására tartja alkalmassáknak.“ Az itt megjelölt iskolafajtól eltérően ennél magasabb fokú iskolába felvenni senkit sem szabad. Ennek ellenőrzésére a vidéki tankerületi főigazgatókat is felhívom.

9. A gimnázium vagy polgári iskola első osztályába felvételt kérő olyan tanulók számára, akik a folyó évvégi vizsgálatokról igazoltan betegség, távollét vagy más méltánylandó ok miatt maradtak el, közvetlenül az új iskolai év megnyitása előtt pótló vizsgálatot kell tartani.

10. A szellemi képességek kibontakozásának folyamata a gyermeklélektan tanúsága szerint lényeges egyéni különbségeket mutat, s e miatt a lassabban fejlődő gyermekek az iskolaválasztásnál esetleg hátrányt szenvednek. Módot kívánok adni arra, hogy ez a hátrány idovel megszüntethető legyen. Ezért lehetővé fogom tenni, hogy a képességmegállapító vizsga alapján felvett tanulók akár a vizsga utáni iskolai évben, akár a későbbi években az első felévi kitűnő tanulmányi eredmény alapján évközben átélhessenek a népiskolából megfelelő polgári iskola osztályába, illetőleg a polgári iskolából a gimnázium megfelelő osztályába, mint feltételese felvett

nyilvános tanulók. Felvételt véglegesíthető, ha két hónapon belül legalább általános jó eredménnyel letett különböző vizsgálatokkal igazolják azt a feltevést, hogy új tanulmányaikban is megállják a helyüket.“

A vidéki iskolákra a vizsgálat ezidőszent nincs ugyan bevezetve, de mert éppen emiatt valószínűnek látszik, hogy a tanulók nagyobb tömegben fogják a vidéki iskolákat felkeresni, a miniszteri rendeletet tájékoztatás céljából az érdekelt iskolákkal szükségesnek láttam közölni.

Debrecen, 1945. augusztus 3.

D. Dr. Révész Imre
püspök.

1831—1945. sz. TÁRGY: Vasúti arcképes igazolványok érvényesítése.

KÖRLEVÉL.

Az érdekelt tájékoztatása végett közlöm, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 6372—1945. sz. a. intézkedte a közszolgálati alkalmazottak MÁV arcképes igazolványainak 1945. évre való érvényesítése tárgyában. A szükséges részletes tájékoztatás megjelent a vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelent Köznevelés 1945. aug. 1-i 3. számának 14—18. oldalán.

Debrecen, 1945. augusztus 1.

D. Dr. Révész Imre
püspök.

1898—1945. szám. Tárgy: Tanárok igazolási eljárásának sürgetése.

KÖRLEVÉL

minden tanintézet igazgatóságához, az esperes és iskolaszéki elnök urakhoz.

A magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 27.679—1945. IV. ü. o. számú rendelete alapján felhívom, szíveskedjék felkérni az illetékes igazolóbizottságokat, hogy a közép- és középfokú iskolai igazgatóknak, a megbízott igazgatóknak — beleértve a tanári szolgálatra beosztott igazgatókat is — a tanároknak és tanítóknak, igazgató-tanfőknak az 1080—1945. M. E. számú rendelet által előírt igazolási eljárást soronkívül, a legsürgősebben folytassák le.

Debrecen, 1945. augusztus 8.

D. Dr. Révész Imre
püspök.

1872—1945. sz. TÁRGY: Népiskolák autonómiaja.

KÖRLEVÉL.

a nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urakhoz.

Tudomásulvétel és mihez tartás céljából közlöm, hogy a magyar vallás- és közoktatásügyi minisztérium 24.272—1945. IV. sz. alatt közölte velem, hogy 22.889—1945. IV. ü. o. szám alatt a következő rendeletet (megjelent Magyar Közlöny 1945. július 10—én, 72. szám) intézte valamennyi Nemzeti Bizottsághoz:

„A vezetésem alatt álló vallás- és közoktatásügyi minisztérium az 1500—1945. Eln. számú rendelettel módosított személyi és ügybeosztással megalakult és működését az ország egész területére terjedő hatályú megkezdte. Ennek következtében a közoktatásügyet érintő összes személyi és dologi természetű ügyben határozathozatalra és intézkedésre kizárólagosan a miniszter és hivatalos szervei (tankerületi főigazgatói hivatal, tanfelügyelői hivatal, az egyes intézetek vezetői) illetékesek, kivéve a személyi ügyek köréből az igazolási ügyeket.

E rendelettel kapcsolatban öszinte köszönetemet nyilvánítom a helyi Nemzeti Bizottságoknak és azoknak a helyi hatóságoknak, amelyek az utóbbi hónapok súlyos megpróbáltatásai között, amikor a központi irányítás hosszabb időre lehetetlenné vált, gyors intézkedésekkel lehetővé tették nevelői intézményeink munkájának megindítását. Minthogy közoktatásügyünk egységes elvek és elgondolások szerint való intézkedésében továbbra is figyelembe öhajtom venni az esetleges helyi kívánalmakat és igényeket is, felkérem a helyi Nemzeti Bizottságokat, hogy a közoktatás ügyét érintő terveiket, javaslataikat mérlegelés és intézkedés végett a tanfelügyelői, illetve főigazgatói hivatalok útján hozzám juttassák el.“

Debrecen, 1945. augusztus 1.

D. Dr. Révész Imre
püspök.

KÖRLEVÉL

a közép-, középfokú és szakiskolák igazgatóságaihoz, az esperes és iskolaszéki elnök urakhoz.

1863—1945. sz. TÁRGY: „Köznevelés“ c. lap megindítása.

A magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úr „Köznevelés“ címen havonként kétszer megjelenő egyetemes tanügyi folyóiratot fog kiadni. Szükség van ugyanis olyan hivatalos jellegű tanügyi lapra, amelyben valamennyi iskolafajta kérdéseit a köznevelés egységes és oszthatatlan szempontjából lehet vizsgálni és nyilvánosan tárgyalni.

Ebben a lapban a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úr teret kíván biztosítani arra, hogy a tanulók és nevelők látszólagosan szembeállított érdekei egy magasabb közérdek szintjén egymásra találjanak. Ezen a lapon keresztül a vezetése alatt álló tárca

illetékes ügyosztályai irányítást és tájékoztatást adhatnak a rendeletek végrehajtóinak, a nevelők széles köre pedig átfogó képet nyerhet felettes hatóságának, többek között a Köznevelési Tanácsnak szándékairól és célkitűzéseiről. A lap foglalkozni kíván a nevelők időszéri problémáival, éppen ezért helyet ad minden olyan cikkírónak is, aki a köznevelés kérdéseivel méltó színvonalon kíván hozzájárulni.

A fentiek alapján éppen ezért a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úr lehetőséget kíván nyújtani minden magyar nevelőnek arra, hogy a lapra az előállítási áron jóval alul, a politikai napilapok mindenkori árában előfizethessen. Felkérem tehát, hogy postafordultával közvetlenül a minisztérium sajtószolgálatával (V., Alkotmány-u. 3.) szíveskedjék közölni, hogy a vezetése alatt álló iskola nevelői közül névszerint kik és hányan fizetnek elő a lapra. Az előfizetési kötelezettség egy évre terjed. A lap árát a később közlendő postatakarék csekk számlán havonként kell befizetni.

Egyúttal elrendelte a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, hogy a fárca vezetése alatt álló hatóságok, intézetek, intézmények a közzétételre kötelezett pályázati hirdetményeket, valamint a hivatalos okiratok, bizonyítványok elvesztésére vonatkozó hirdetményeket a „Köznevelés“ című lapban tegyék közzé. A hirdetési árak a következők: hivatalos hirdetmények szavanként 3 P-be, magánhirdetések szavanként 4 P-be kerülnek. A beiktatás ára legalább 50 pengő. Egész oldal terjedelmű szöveg közlési díja 4000 P. Debrecen, 1945. augusztus 3.

D. Dr. Révész Imre
püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

A dancsházai református egyházközség presbitériuma a hadból még mindig vissza nem tért kántortanító helyettesítésére pályázatot hirdet. Helyettesítést az 1944—45. iskolai évben az állam fizette, az egyház lakást kértel ad és ha megmarad a földjavadalom 7 és 1/2 kat. hold mint fizetés-földet. Dancsháza, u. p. Bihartorda, Lelkészi Hivatal.

A dombrádi református iskolaszék pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett IV. sz. tanítói állásra. Javadalom: 15% helyi hozzájárulás és törvényes államszolgálat. Köteleesség: törvényesített. Férfiak és nők pályázhatnak. Pályázati határidő augusztus 31. Pályázati kérvényeket kellő felszereléssel, Ref. Lelkészi Hivatal, Dombrád címre kell küldeni.

A gáborjáni ref. egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet a II. sz. tanítói állás helyettesítésére. Fizetés és köteleesség törvényesített. Pályázati kérvények a lelkesi hivatal címére küldendők. Állás azonnal elfoglalandó. Presbitérium.

A gáborjáni ref. egyházközség presbitériuma 21 napi határidővel pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett III. sz. tanítói állásra. Javadalom természetbeni lakás, kerttel és 50% os államszolgálat. Pályázati kérvények szabályszerűen felszerelve a lelkesi hivatal címére küldendők. Presbitérium.

A gyulai református iskolaszék lemondás folytán megüresedett szentpálfalvai I. sz. férfi tanítói állásra a v. k. miniszter jóváhagyásától függően pályázatot hirdet. Javadalom: 50% helyi közpénz javadalom és fizetési kiegészítő államszolgálat, természetbeni lakás. Kötelessége a rábizott osztály, vagy osztályok vezetése, belmissziói munkában való részvétel. Pályázati határidő 1945. augusztus 25. Szabályszerűen felszerelt kérvények Ref. iskolaszék, Gyula küldendők.

Hajdúbozsórményi ref. Baltazár Dező polgári leányiskola igazgatótanácsa pályázatot hirdet egy magyar nyelv-, irodalom-, történettudomány, német nyelv- és irodalom, egy magyar nyelv-, irodalom- és történettudományi és egy mennyiségtan, természettan szakképesítési tanári anszékre. Kézimunka, vagy torna mellékszakkal kiegészített tanárok előnyben részesülnek. Pályázhatnak az állásra ref., vagy ág. ev. vallású okleveles polgári iskola tanárok. Ilyen pályázók hiányában azonban középsiskolai nótanárak is megválaszthatnak, azért ilyenek is pályázhatnak. Javadalom az állammal egyenlő. Az állás államszolgálatos, a választás a minisztérium által erősített meg. Az állást választás után el kell foglalni. A sajtókezelő írt kérvények szabályszerűen felszerelve augusztus 25-ig az iskola igazgatótanácsa címére küldendők. — Dr. Kálmán Sándor igazgatótanács elnök. Dr. Szabó Mihályné Kathy Borbála igazgató.

Hajdúbozsórményi református egyházközség pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett 43. sz. Rókahát nyai tanítói állásra. Javadalom, köteleesség törvényesített. Pályázatok 1945. szept. 5-ig Ref. Isk.-szék Hajdúbozsórmény címre küldendők.

A karcagi református nagykún-gimnázium álláscsereit hirdet három tanszékére: latin-görög, német-latin, magyar-latin szakcsoportra. Megfelelő, vagy e tárgyakat tanítani tudó rokonszakos tanárok sürgősen jelentkezését kéri az igazgatóság.

A kötegyáni református egyházközség aug. 31. napi határidővel négy helyettes tanítói állásra pályázatot hirdet. A négy állás közül kettő rövidesen végelesen betöltésre kerül. Fizetés törvényesített, pályázhatnak nők és férfiak. Állás azonnal elfoglalandó.

A kisújszállási református egyházközség pályázatot hirdet orgonista-kántori állásra. Díjlel szerinti javadalom: 943 P. közpénz, 15 magyar hold föld haszonélvezete, 20 mm buza, 13 mm árpa, 35 mm tüzifa, négy szobás lakás. Törvényesített családi pótlék. Stóla.

Drágasági segély jelenleg a késpénzfizetés összegének ötszöröse. Köteleesség: Az egyházi törvények szerint a kántori teendők végzése, a református fiú- és leányiskola V—VI. osztályában énektanítás. Gimnázium és polgári leányiskola helyben. Bemutatózó szolgálat meghívásra kötelező. Pályázati határidő: szeptember 1. Pályázati kérvények a presbitériumhoz intézve Református Lelkészi Hivatal, Kisújszállás címre küldendők.

A kunszentmártoni ref. egyházközség keres sürgősen egy olyan ref. vallású kántori képesítéssel bíró tanítót, akinek kinevezését kérelmezhetné már őszre a kunszentmártoni állami elemi iskolához, s aki a missziói munkában segítséget nyújtani kész és képes volna. Megkereséseket e címre kér: Benkő Viktor ref. lelkipásztor, Kunszentmárton.

Monostorpályi egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet megüresedett tanítói állásra. Fizetés: 30% helyi hozzájárulás, államszolgálat, törvényesen megállapított lakás. Kötelessége Rábizott osztályok vezetése, missziói munkában segédkezés, kántortanítói feladatokat. Pályázatok Lelkipásztori Hivatal Monostorpályi címre küldendők.

Nagyszekeres református egyházközségének presbitériuma katonai szolgálatból még vissza nem tért kántortanítói állás helyettesítésére pályázatot hirdet augusztus 31. határidővel. A helyettesítés a vizsátó tanító igazolásáig tart. Nők is pályázhatnak. Állás azonnal elfoglalandó. Cím: Ref. Lelkészi Hivatal, Nagyszekeres. (Szatmár m.)

Nádudvari református egyházközség pályázatot hirdet a megüresedett tanítói állásra. Pályázati határidő szeptember 8. Fizetés, köteleesség törvényesített.

A nyirábrányi református egyházközség pályázatot hirdet tanítójának helyettesítésére. A megválasztás a fogságban lévő tanító visszatéréséig szól. Határidő: aug. 31. Cím: Református egyházközség, Nyirábrány, Hajdú m.

A öcsödi református egyházközség iskolaszék nevében pályázatot hirdet X., XI., XII., XIII. számú külterületi népiskolai tanítói állásokra. Ez iskolák osztatlan vegyesek. Köteleesség és javadalom az állás fizetési kiegészítéssel törvényesített. Szép lakás és megfelelő kert természetben. Ez állások végelesen töltendők be.

Ezen kívül pályázatot hirdet két belterületi helyettes tanítói állásra törvényesített javadalmazással (katona helyettesítés).

Szabályszerűen felszerelt kérvényeket aug. 31-ig kell beadni. Iskolaszéki elnök.

A petneházai ref. egyházközség pályázatot hirdet II. sz. tanítói állásra. Fizetés 20% helyi javadalom közpénzben és államszolgálat. Határidő augusztus 25.

Rozsályi egyházközség református presbitériuma augusztus 25-iki határidővel pályázatot hirdet helyettes kántor-tanítói állásra — az orosz harctéren eltűnt rendes kántor-tanító helyettesítésére — annak visszatéréséig. Fizetés törvényesített. Kötelessége az I—VIII. vegyes osztály tantervszerinti oktatása, a presbitéri gyűlések jegyzőkönyveinek vezetése, a kántori teendők ellátása, a belmissziói munkában segédkezés. Pályázhatnak férfiak és nők egyaránt. Kérvények a ref. lelkesi hivatal címére, Rozsály — posta helyben — Szatmár megye, küldendők.

A sarkadkeresztúri református egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra augusztus 31-iki határidővel. Javadalom törvényesített, természetbeni új lakással. Kötelességek I—VI. osztály tanítása, kántor-tanítói, missziói munkában való részvétel, presbitéri jegyzőség. Pályázatok kellően felszerelve Ref. lelkesi hivatal, Sarkadkeresztúr címre küldendők.

A téglási ref. egyházközség presbitériuma augusztus 31-iki határidővel, miniszteri jóváhagyástól feltételezve, pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett VI. számú nótanítói állásra. Javadalom 90% államszolgálat, 10% a mindenkori kezdő tanítói fizetésnek helyi hozzájárulásként, törvényes lakár. Köteleesség törvényesített. Pályázatok Református Iskolaszék, Téglás, Hajdú vármegye címre küldendők.

Tiszaug ref. egyházközség pályázatot hirdet katonai szolgálatból vissza nem tért kántortanító helyettesítésére. Fizetés és köteleesség törvényesített. — Pályázhatnak férfiak és nők. Határidő augusztus 31.

Ujfehértó református egyházközsége pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett V. sz. tanítói állásra és a megüresedett IV. sz. tanítói állásra. Javadalom törvényes. Köteleesség a rábizott osztályok vezetése, a belmissziói munkában való részvétel. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő 1945. augusztus 25. Pályázati kérvények Református Lelkipásztori Hivatal, Ujfehértó küldendők.

Felvételi hirdetmények.

A debreceni ref. Kollégium liceuma és tanítóképzőintézete I. osztályába augusztus 25-ig lehet felvételt jelentkezni. A kérvényhez mellékelni kell a tanulmányi értesítőt, születési anyakönyvi kivonatot, újranyitási bizonyítványt és a tanítói pályára való alkalmasságot igazoló hatósági orvosi bizonyítványt. A jelentkezőknek a felvételt előtt zenei hallásból és énekből felvételt vizsgát kell tenni, erre közvetlen a beiratkozás előtt kerül sor. A beiratások szeptember 5-én kezdődnek. **Igazgató.**

A hajdúbozsórményi Kálvineum fiúinternátus szeptember hónap 50—60 gimnáziumi tanuló részére megnyílik. Fizetési feltételeket a Kálvineum igazgatótanácsa ezután fogja megszabni. Azonban már itt jelzem, hogy a fizetni valók egy része természetben történik. A felvételre jelentkezés utolsó napja aug. 25. A felvételt nyert két külön fogom értesíteni a fizetési feltételekről. **Dr. Sarkadi Nagy János** gimn. igazgató.